

MINISTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciskanska ulica št. 8
urna l. nadst. Uradne ure za stranke so od 10. do 11.
odne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj
hov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne
sprejemajo.
POČTINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za
Ogrsko in Posno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna
K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za
ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNISTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II. v
uradu je za stranke od 8. do 2. dopoldne in od 3. do 7. zvečer.
Inserati: enostopna petljevica 30 vin., pogojen prostor, posla-
ni in reklame 40 vin. — Inserate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.
Reklamacije listu so poštnine proste.

Štev. 719.

V Ljubljani, v ponedeljek dne 27. oktobra 1913.

Leto III.

Avstrijski državni proračun.

Finančni minister Zaleski je bolan. Namesto
ga je predložil začasni vodja finančnega mi-
nistva sekcijski načelnik Engel državnemu
proračun za prvo polletje 1914. Avstrijski
ogrska in skupna vlada so se namreč zme-
dla bodo poslej računale poslovno leto od
politika do zadnjega junija, dočim je doslej ve-
koledarsko leto od 1. januarja do 31. de-
cembra državi tudi kot računsko leto.

Z ozirom na parlamentarno delo je res
neje, če se zaključi proračun s 30. junijem
in s 31. decembrom. Posledica te izpre-
embe pa je ta, da je za leto 1914 predložen
polletni račun, zato da se more prihod-
ni proračun res pričeti s 1. julijem. Ta šest-
mesečni izdelek je torej vodja finančnega mi-
nistva predložil parlamentu in ga je opremil z
svojimi govori, ki pa seveda ni povedal vsega,
kar bi se o tej stvari dalo povedati.

V Avstriji se posvečuje državnemu prora-
ču sploh izredno majhna pozornost, da si je
vsekakor najvažnejše poglavje državnozbor-
ne dela, kajti vse državno gospodarstvo se
vendar zrcali v proračunu in v sklepnih raču-
nih. Ali študiranje proračuna zahteva resno delo
sicer veliko dela, ki pa večini gospodov ljud-
skih zastopnikov nič kaj posebno ne diši. Za
kajšno posamezno poglavje se že zanimajo,
ker je moledoval pri ministrih za kos ceste
svojem volilnem okraju ali pa za novo so-
boje, še pogleda, če je ta postavka vpisana.
Močno presojanje proračuna pa prepuščajo
kšemu veljaku svojeja kluba, ki bi rad pri-
na glas velikega finančnega veščaka, da do-
ta tako slavo največ zato, ker se drugi pre-
lo brigajo za stvar.

Kdor se temeljito bavi s proračunom, njemu
vedo suhoparne številke prav veliko. Iz se-
ve proračuna lahko spozna, v čigavo korist
pretežno rabi denar davkoplačevalcev. Pravi
dski zastopnik se bo brigal za to, če nimajo
proračuna največ dobička oni sloji, ki pla-
ujejo razmeroma najmanj davkov; vprašal bo,
ni proračun enostransko sestavljen, če ne
vsežira enih in ne zapostavlja drugih krogov
prebivalstva, če izraža kakšno določeno ten-
enco, če je industrialen, agraren, kulturni, so-
cialen. Pa tudi splošno stanje narodnega go-
darstva se izraža v proračunu. In ravno v
ozirom je za prihodnje polletje predloženi
avstrijski proračun izredno zanimiv.

Lahko sicer ni najti vsa politična jasnost po
birintu avstrijskega proračuna. Kajti navadno
sestavljen na čudovito neodkritosrčen način.
Dohodki iz davkov se cenijo, kakor je ravno
merno za stališče finančnega ministristva.
Kratk višje, enkrat nižje, in človek mora biti že
redno spreten, če hoče uganiti, koliko se ofi-
cielna cenitev približuje ali pa oddaljuje od res-
ce. Dolgove, ki jih mislijo napraviti, vpisujejo
dohodke, in na ta način znajo izračunati
vebitek, tudi kjer je v resnici velik deficit. Ne-
liko jasnosti je mogoče le tedaj dobiti, če se
merja proračun s sklepnimi računi zadnjih
let. Dohodki in izdatki niso enakomerno
deljeni na vse mesece; nekateri padejo sko-
popolnoma v eno, drugi v drugo polletje.
led tega je primerjanje, četudi ne popolnoma
mogoče, vendar izredno težavno.

Kljub temu pa je tudi Englov proračun za-
imiv in poučen. Črno na belem izkazuje okrog
1.000.000 kron prebitka. To še ne bi bilo iz-
redno veliko bogastvo, vendar na bi kazalo, da
treba posebne skrbi. Toda kar stoji na pa-
rti, je le lepa preteza, le lubezna prevara,
kjer je v resnici le v proračunu okrog stoštri-

deset milijonov kron — primanjkljaja. Povrh
tega so vojaški izdatki vpisani tako shema-
tično, da se najbrže ne vjemajo z resnično vi-
šino.

Priznati se mora proračunu, da je varčno
sestavljen. Vodja finančnega ministristva baron
Engel je v tem ozirom znan. Zapravljivci ni. Ali
nikakor se ne more reči, da je to posebna vr-
lina proračuna; zakaj varčevanje se vrši tam,
kjer bi bilo ravno treba širšega srca: Pri vo-
jaških potrebščinah n. pr. ni nobenega varče-
vanja, kajti to, da se veliki izdatki razdele na
več manjših obrokov, ni nikakršna varčnost.
Pri ljudskih potrebščinah se pa kaže naravnost
skopost. Zaman bi človek iskal kakšne po-
stavke, ki bi bile namenjene odstraniti velike
gospodarske krize in pospešiti narodnega go-
spodarstva. Varčuje se v vseh poglavjih, ki naj
bi služili izboljšanju gospodarskega življenja.
Nekoliko večji znesek je vpisan za železnice.
To pa igra majhno vlogo, ker zanemarija av-
strijska država že dolga leta svoje železnice,
in kar je letos določeno za ta namen, bo komaj
zadostovalo, da se odpravijo največji nedostaki
prometa na avstrijskih državnih železnicah,
med tem ko ni niti misliti na kakšno veliko-
potežno akcijo, na kakšno izgradbo železni-
škega omrežja. Večji del za državne železnice
zahtevanih izdatkov naj krijejo posojila, da si
gre za stroške, ki jih je povzročilo sistematično
zanemiranje prometnih sredstev v zadnjih
letih.

Ves proračun je tako skrojen, da bi za silo
pokril ogromne izdatke za vojsko in mornarico.
Zaključni račun za leto 1912 izkazuje pri tej
točki prekoračenje v znesku 140 milijonov, da si
se zahteva pokritje izrednih militarističnih iz-
datkov le v manjših delnih zneskih. Tudi letos
je gotovo, da ne bo to prekoračenje mnogo
manjše, drugo leto pa bo še izdatno večje, ako
se sprejmejo nove ogromne vojaške zahteve.
Obljube meščanskim poslancem iz leta 1910., ko
so bili dovoljeni veliki izredni vojaški izdatki,
da zaradi tega ne bodo trpele ljudske potrebe,
so že davno pozabljene.

Po vsem je letošnji proračun pravi prora-
čun mizerije. Vodja finančnega ministristva je
to sam priznal, le da je tolažil zbornico z boljšo
bodočnostjo, češ da se bo vsled miru, ki je na-
stopil, izboljšal tudi naš gospodarski položaj. De-
jal je, da mora iskati ugoden proračun svoje
vire v narodnem gospodarstvu. Ali to, kar uga-
nja vlada, je ravno v nasprotju s tem, kar bi bilo
potrebno, da bi se izboljšalo narodno gospodar-
stvo in da bi našla država v njem izdatne vire.
Oni izdatki, ki bi bili potrebni, da se oplodi go-
spodarsko življenje, kakor je treba polju gnoja
in semena, da rodi, se črtajo in brišejo. Na
drugi strani pa vzemirja Berchtoldova zuna-
nja politika gospodarsko življenje, goni konsu-
mente od nas in nam zapira trge. Davčni izkazi
od 1. januarja do 30. septembra so jako zgo-
vorni. Davek na žganje je padel za 2.4 milio-
nov, davek na pivo za 1.7 miliona, davek na
vino in mošt za 1 milijon. Če so se dohodki to-
baka zvišali, je to pripisati dejstvu, da se je
tobak podražil. In če se je vpeljala več kave,
pa so se vsled tega zvišali carinski dohodki, je to
le slabo znamenje, da nadomešča kava ljud-
stvu radikalna živila, ki so mu predraga. Hišni
najemninski davek je dal večjo svoto; to po-
meni, da so se podražila stanovanja in da se je
v tem ozirom povečala mizerija prebivalstva.

Vpričo vsega obhaja človeka zona, če se
poglobi v to sliko našega narodnega gospodar-
stva in državne ekonomske umetnosti. V teh
razmerah je vsak napredek nemogoč, in res bi
človek v proračunu zaman iskal kakšne dokaze
socialnega in kulturnega razvoja. Vlada kaže,
da nima zmisla za izboljšanje, meščanske
stranke pa mirno gledajo, naj dela vlada, kar
se ji ljubi. In če ne pride izboljšanje od ljudskih
množic samih, tedaj ga sploh ne bo.

Proračun demokratične dežele.

Kodan j, 24. oktobra.

Na Danskem vlada meščansko-demokra-
tično ministristvo. Ni sicer še dolgo na krmilu,
ampak dovolj časa, da se poznajo posledice
demokratičnega vladanja. Izid volitev 20. maja
pomedel liberalno vlado, v parlamentu je
bila ob večini in vajeti vlade je morala dati
rok. Socialna demokracija in meščansko de-
mokratična stranka sta dobili večino. Danska
dem. stranka je odklonila vstop v vlado
tudi z meščanskimi demokrati ni hotela pre-
jeti vlade, zato so demokrate sami prevzeli
naloge, a so si prej zagotovili sodelovanje
socialne demokracije. Glavna naloga politike na
danskem je sedaj preosnova ustave, ki hoče od-
praviti vse privilegije in uzakoniti žensko vo-
jno pravico in poleg tega so na programu še
neke važne reforme. Prav zato je obljubila
socialna demokracija demokratični vladi svojo
podporo. Obljuba, da bo socialistična stranka
z demokratičnim ministristvom, pa obsega
tudi glasovanje za proračun.

Zato je prav zanimivo, da pogledamo pra-
račun danske države nekoliko bližje. Seveda
izkazuje proračun tako majhne države tudi

majhne vsote. Dohodki, 56 milijonov K indirek-
tnih in 36 milijonov K direktnih davkov, dobički
iz državnih podjetij, znašajo 123 milijonov K, iz-
datki so proračunjeni na 119 milijonov kron, ta-
ko da je prebitok 4 milijone K. Že dolgo let ni
izkazoval proračun tako ugodnih števil. Onih
dvajset let, ko je vladala liberalna večina, je
bil deficit na dnevnem redu in državnih dolgovi
so neprestano naraščali, ker so uganjali liberal-
ci blazno vojaško politiko z namenom, da si pri-
dobe prijateljstvo konservativcev in ki je še
pred štirimi leti veljala državo 60 milijonov K.
Liberalna davčna politika je zavajala tudi ve-
like kmetje in plemstvo, da so prikrivali res-
nične dohodke in oškodovali tako državo na
davkih.

V letošnjem proračunu je namenjen za vo-
jaške zahteve znesek 28 milijonov K, in 12 mi-
lijonov za obresti državnih dolgov. Iz teh dveh
postavk odsejajo grehi prejšnje liberalne kmeč-
ke politike, postavki sta senčni strani proračuna
in prav tako tudi indirektni davki, ki so tudi
znatno narasli pod liberalno vlado. Nihče ne
more zahtevati, da bi sedanja vlada enostavno
črtala oni dve postavki ali da bi indirektni

davke odpravila na mah. Tega tudi zato ne mo-
re storiti, ker ostane na krmilu le toliko časa,
da se izvede reforma ustave in ker se je zave-
zala, da sestavi proračun v okviru sedanjega.
Kljub temu je zmanjšala militaristične izdatke
skoraj za en milijon in zmanjšala bi jih še bolj,
če ne bi ugodila stari socialno demokratični
zahtevi, da dobe delavci po vojaških delavni-
cah mezd tudi ob praznikih in še nekaj drugih
udobnosti. Mnogo let so naraščali militaristični
izdatki, sedaj je vendar obratno. In ti izdatki
se bodo še bolj skrčili, čim se izvede ustavna
reforma in bo zagotovljen svobodni razvoj de-
žele.

Proračun izpolnjuje prav mnogo zahtev so-
cialno demokratične stranke. Tako dobe n. pr.
poljedelski delavci znaten prispevek iz državne
blagajne in s tem jim je omogočeno, da pridob-
ijo državna zemljišča. Država daje namreč polje-
delskim delavcem, ki žele kultivirati kos izred-
no velike neobdelane zemlje, ki je last države,
gotov prispevek. Poljedelski delavci, ki postane-
jo na ta način samostojni, so pionirji danske
socialne demokracije v oddaljenih delih dežele
in čim večji je državni prispevek, tem več de-
lavcev se odreše jarma veleposestnikov in kmet-
ov in tem večje postane število socialističnih
agitatorjev. Saj ima danska socialna demokra-
cija že sedaj silno veliko zaslobo ravno na
kmetih. Proračun odkazuje tudi mnogo višji
prispevek tehničnim delavskim šolam, dobe
namreč nad pol milijona iz državne blagajne;
socialno demokratična strankina šola dobi iz
državne blagajne 2000 K in žurnalisti vseh
strank 3000 K potovalnih stipendij. Za poštne
sele po deželi so proračunjene zvišane mezde
in podpore ob boleznih. Vse te zahteve stavlja
socialna demokracija že leta in leta, sedaj so
izpolnjene. Ker ima socialna demokracija po
zadnjih volitvah velik vpliv na sestavo prora-
čuna.

Zelo zanimivi so izdatki, ki jih izkazuje od-
delek za socialno zakonodajo:

Za splošno delavsko varstvo	265.000 K
Prispevek k bolniškim blagajnam	2.945.000 »
Za zavarovanje zoper nezgode	207.000 »
Prispevek k blagajni za brezposelne	946.000 »
Prispevek k blagajnam za podpore	250.000 »
Podpore vdovam in sirotam	200.000 »
Starostne podpore	6.250.000 »

Svete, ki jih daje država bolniškim in brez-
poselnim blagajnam, so le prispevki k blagaj-
nam, ustanovljenim od strokovnih organizacij,

Dnevne beležke.

— Seja Založbe »Zarja« in izvrševalnega
odhoda je danes ob 8. zvečer v redakciji.

— Ljubljanski občinski svet ima redno
sejo v torek, 28. oktobra ob šestih popoldne v
mestni dvorani. Dnevni red: A. Javne seje: I.
Naznanila predsedstva. II. Odobrenje zapisni-
kov zadnjih dveh sej. III. Personalnega in pra-
vnega odseka poročila: 1. o izvolitvi enega člana
upravnega odbora mestne hranilnice. 2. O izvo-
litvi zastopnika mestne občine v kuratorij za-
voda za pospeševanje obrti. 3. O volitvi novega
okrajnega načelnika in skrbnika ubogih za Kra-
kovo in Trnovo. 4. O razpisu c. kr. deželne
vlade v zadevi premembe ustanovnega pisma
mestne ustanove za obiskovalce obrtnih šol.
5. O dopisu županovem glede ustanovitve usta-
nove za obiskovalce c. kr. mornariške akade-
mije na Reki. 6. O samostojnem predlogu obč.
svet. Jegliča glede podelitve meščanstva vsem
mestnim učiteljem, službujočim preko 25 let. 7.
O dopisu magistrata glede sistemizovanja stav-
bnih doklad radnikov mestnega stavbnega ura-
da. IV. Finančnega odseka poročila: 1. O račun-
skem sklepu mestnega zaklada za leto 1912. 2.
O računskem sklepu mestnega loterijskega po-
sojila ter amortizacijskega zaklada tega posojila
za leto 1912. 3. O računskem sklepu mestnega
ustanovnega zaklada za leto 1912. 5. O ra-
čunskem sklepu zaklada meščanske imovine za
leto 1912. 6. O dopisu upravnega ravateljstva
mestne hranilnice glede zvišanja denarne zaloge
kreditnemu društvu mestne hranilnice. 7. O do-
pisu županovem glede izposlovanja pokritja za
v poslednji seji obč. sveta sklenjeno podporo
bivšim članom slov. gledališča. V. Stavbnega
odseka poročila: 1. O prizivu Ivana Kosenine
proti odloku mestnega magistrata glede od-
prave svinjakov v njegovi hiši v Kolodvorski
ulici št. 6. 2. O prizivu dr. Vinka Gregorčiča proti
odloku mestnega magistrata glede zgradbe vr-
varne na dvorišči hiše št. 31 na Sv. Petra cesti.
3. O prizivu Terezije dr. Peganove proti odlo-
ku mestnega magistrata glede naprave trotoarja
pri njeni hiši v Marmontovi ulici št. 15. 4. O po-
novni ponudbi Friderika Sogla glede odstopa
njegovega sveta v svrhu razširjenja in regu-
lacije poti v Rožno dolino. 5. O dopisu magi-
strata glede podaljšanja cestnega kanala na
Tržaški cesti do križišča Bleiweisove in Rimske
ceste. 6. O dopisu magistrata glede izvršitve
cestnega kanala na Karlovski cesti in na Prulah.
7. O dopisu magistrata glede izposlovanja pri-
spevka dežele Kranjske k troškom cest v mestu
Ljubljani. 8. O dopisu magistrata glede dolo-
čitve stavbnega sistema za novo regulirani del
trnovskega predmestja zapadno od Zelene poti
in Kopališke ulice. 9. O prošnji Marije Klop-
čarjeve za razdelitev njenih parcel št. 279 in
281 kat. občine trnovsko predmestje na stavbi-
šča. 10. O dopisu magistrata glede pogajanj za
odkup sveta v Ilirski in Vrhovčevi ulici v

ki jih podpirajo tudi občine. Starostno podporo
dobe vsi, ki so stari nad 65 let in so brez sred-
stev; zato podporo jim ni treba prej ničesar
prispevati. Blagajne za podporo so občinske na-
prave, in imajo namen, da podpirajo delavce, ki
so v začasni zadregi; vračati jim ni treba teh
podpor. Tako ne izgube taki delavci političnih
prav, ker ne dobivajo podpore iz ubožnega
sklada. Državni prispevek za resnično oskrbo
ubogih je zato razmeroma skromen, znaša pri-
bližno 2 miliona in je namenjen blaznim in sla-
boumnim. Po mnogih krajih na Danskem so
ubožne hiše že leta in leta prazne.

Za sirotninske zavode, za zavode, kjer
oskrbujejo zanemarijene in slaboumne otroke
zahteva proračun 611.000 K, za otroške domove
72.000 K, za žene, ki so zašle v nesrečo 37.000
kron, za sanatorij, kjer se zdravijo jetični
415.000 K, za boj proti jetiki 1.627.000 K. Za
zdravstvo v splošnem pa 4 in pol milijonov K.
Za cerkvene namene je določenih le 288.000 K,
za ljudsko šolstvo, kjer so vsa učna sredstva
brezplačna, 7 milijonov; za knjižnice in zbirke
615.000, za pospeševanje umetnosti in znano-
sti 345.000 K, za izenačenje preprirov med
delavci in podjetniki 33.000 K.

To je v velikih potezih proračun Danske,
za katerega bodo glasovali tudi socialni demo-
kratje. Gotovo je v proračunu mnogo postavk,
za katere ne bi glasoval v poedinem slučaju
noben socialist. Ali proračun obsega poleg že
navedenih tudi take postavke, za katere mora
vsak od nas glasovati. Politični vzrok, da bodo
glasovali socialisti za proračun, je ta, ker bi
bila drugače reforma ustave nemogoča. Danska
socialna demokracija bo z glasovanjem za pra-
račun v popolnem soglasju s sklepom medna-
rodnega kongresa, ki pravi, da socialna demo-
kracija izjemno lahko glasuje za proračun, kjer
zahtevajo to razmere.

Danski parlament je te dni odobril račun-
ski zaključek za pretečeno leto, ki izkazuje, na-
mesto pričakovanega polmilijonskega deficita,
15 milijonov prebitka. Zlasti prijetno je bil iz-
nenaden parlament z dejstvom, da je prihranil
vojni minister 4 in pol milijonov kron. Nenava-
de vojni minister! Seveda ni oficir, ampak bil
je navaden ljudskošolski učitelj na kmetih.

Danska je majhna, ampak srečna dežela!
Ima močno, vplivno socialno demokracijo, de-
mokratično vlado, kmalu bo imela tudi zelo
svobodno ustavo, pametnega vojnega ministra
in kralja, ki — molči!

svrhu regulacije teh ulic. 11. O prošnji Jožefa
Marinka za prejembo regulacijskega načrta na
vogalu Prisojne ulice in projektirane Okrožne
ceste. 12. O dopisu magistrata glede regulacije
trga Tabor. VI. Policijskega odseka poročila:
1. O prizivu Frana Počkaja proti odloku mest-
nega magistrata glede občinske pristojbine za
kinematografske predstave. 2. O delovanju ga-
silnega in reševalnega društva za II. in III. čet-
rtletje 1913 ter prošnja za nabavo novi cevi.
VII. Šolskega odseka poročila: 1. O računih o
porabi dotacije na mestnih ljudskih šolah za
šolsko leto 1912/13. 2. O prošnji vodstva šole
na Barji za zvišanje dotacije. 3. O prošnji I. m.
otroškega vrta za zvišanje dotacije. VIII. Obrt-
nega odseka poročila o razpisu c. kr. deželne
vlade glede preureditve določil o nedeljskem
počitku za nekatere obrti. IX. Olepševalnega
odseka poročila o razsodilu komisije glede naj-
lepših s cvetjem okrašenih oken, pomolov itd.
X. Aprovizacijskega odseka poročila o predlogih
glede nabave premoga za ubožneje sloje prebi-
valstva. XI. Klavničnega ravateljstva poročila
o računskem sklepu mestne klavnice za l. 1912.
XII. Direktorija mestnega vodovoda poročila
o računskem sklepu mestnega vodovoda za leto
1912. XIII. Samostalni predlog obč. svetovaleca
Stefeta glede ustanovitve mestnega pravno-
posvetovalnega urada. B. Tajne seje: I. Nazna-
nila predsedstva. II. Odobrenje zapisnika po-
slednje tajne seje. III. Personalnega in pravnega
odseka poročila: 1. O prošnji nekega mestnega
zdravnikarja za stalno upokojitev. 2. O prošnji
treh zač. mestnih uradnikov za stalno imeno-
vanje. 3. O prošnji dveh pomožnih uradnic za
stalno imenovanje. 4. O prošnji nekega uradni-
ka stavbnega urada za stavbno doklado. 5. O
prošnji nekega uradnika stavbnega urada za
vštete prov. dobe. IV. Odseka za službene
pragmatike poročila o raznih prošnjah magi-
stratnih uslužbencev, tičočih se določil službene
pragmatike. V. Obrtnega odseka poročila o pro-
šnjah za razne obrtne koncesije.

— Zanimiva razsodba najvišjega sodnega
dvora. Pred več meseci je šel v jičinskem
okraju na Češkem župnik Kenner z zadnjo po-
pottnico k nekemu bolniku. Na cesti so poklek-
nili trije moški, medtem ko je šel urar Bortuška,
protestant, mirno dalje. Župnik je zato zaklical
urarju: »Ali ne veste, kaj morate storiti, če grem
z najsvetejšim h bolniku?« Bortuška mu je od-
govoril popolnoma mirno: »Tega ne poznam«
in je šel dalje. Okrožno sodišče v Jičnu ga je
zato obsodilo na teden dni zapor. Urar se je
pritožil na najvišje sodišče, ki je v soboto raz-
sodilo tako-le: Odkrivanje pred hostijo ni nor-
malno izkazovanje časti, temveč izraža versko
prepričanje, prepričanje, da je hostija Bog in s
tem tudi cerkveno opravilo. Po § 14 državnega
osnovnega zakona pa se ne more nikogar pri-
siliti k verskemu dejanju, ne katoličana pa tudi
nekatoličana ne. Protestant ne more in tudi ne

Goriško.

Izpred goriške porote. V torek in v sredo se je vršila pred goriško poroto obravnava proti Antonu Markijolu iz Tržiča in proti Ivanu Bertozu iz Červinjana, ki sta obtožena, da sta vlomila v prostore davčnega urada v Červinjanu. Vlom pa se jima ni posrečil. Bili so štirje vlomilci, ki so se splazili v poslopje skozi cestni kanal. Dva vlomilca sta ušla. Obravnava je trajala dva dni. Na podlagi pravorek porotnikov je sodišče Markijola oprostito, Bertoz pa obsodilo na pet let težke ječe.

Na dvorazredni obrtni nadaljevalni šoli v Solkanu se prične novo šolsko leto 4. novembra t. l. Vpisovanje onih obrtnih in trgovskih vajencev, ki se še niso oglasili pri županstvu v Solkanu, bo 4. novembra od 11. do 12. predpoldne v pisarni šolskega vodstva v Solkanu. K vpisovanju je treba prinesiti zadnje izpričevalo ljudske, oziroma katere druge šole.

Požar. Ogenj je nastal 18. oktobra na podu posestnika Andreja Lombarja v Olševku okoli 10. zvečer, ki je kmalu vpepelil gospodarsko poslopje in hlev. Ker je bilo v gospodarskem poslopiju nakopičeno veliko živinske krme, je škoda zelo velika in se ceni na približno 9000 kron. Poslopja so zavarovana le za 2800 K. Domačin in vaščanom se je posrečilo ogenj omejiti na goreča poslopja to pa le vsled tega, ker je bilo ozračje popolnoma mirno in so domači ogenj kmalu zapazili. Vzrok požara ni znan.

Nove avtomobilne zveze po Furlaniji. Družba, ki ima avtomobilno vožnjo Gorica-Postojna, hoče napraviti po Furlaniji tri zveze med Gorico in Belvedere-Gradežem. Prva bi šla iz Gorice čez Gradišče, Romans, Tapoljan, Terzo, Oglej, Belvedere; druga iz Gorice v Gradišče, v Rudo, Villo Vicentino, Monastero, Oglej, Belvedere; tretja Gorica, Gradišče, St. Peter, Turjak, Fiumicello, Oglej, Belvedere.

Trst.

Tržaška agentura kanadske družbe. »Canadian Pacific« ima tudi v Trstu izseljevalni urad in sicer v ulici S. Spiridione. Tržaška policija je na ukaz lvoškega sodišča izvršila preiskavo tudi v tej agenciji, obenem pa tudi v agenciji P. Kristosidisa, ki je nameščena v poslopiju hotela »de la Ville«, oziroma v njeni podružnici v ulici Campanije. Policija je zaplenila vse poslovne knjige v obeh agencijah in prostore uradno zapečatila. Oblast je ukrenila, da družba »Canadian Pacific« ne sme več sprejemati potnikov tretjega razreda; dovoljeno pa je sprejemanje potnikov drugega in prvega

Zadnie vesti.

VILJEM NA DUNAJU.

Dunaj. 26. Nemški cesar Viljem je dospel ob 11. dopoldne na Dunaj, ter se takoj odpeljal v Schönbrunn, kjer je obiskal cesarja Fran Josipa. Zvečer se je Viljem zopet odpeljal v Berlin.

OGRSKA IGRALNIŠKA AFERA.

Budimpešta. 26. Včeraj je podal grof Tisza obljubljena »pojasnila« v zadevi igralnice, ki jo je hotel Lukacs koncesionirati na Marjetinem otoku. Tisza se je dal v ta namen inperlatirati od poslanca Kostyala in je takoj dejal, da se ni vtikal v poslovanje prejšnje vlade. Šele nekotliko tednov pred odstopom Lukacsovega kabineta — je pravil — sem izvedel, da se povsod govori, da hoče vlada podeliti koncesije javni igralnici na Marjetinem otoku. Takoj sem iskal Lukacsa, pa ga nisem nikjer našel. Nato sem mu pisal, naj si premisli to reč, ker bi lahko imela slabe posledice. Ko je po sodbi v Desyjevem procesu Lukacsev kabinet demisioniral in so se novi ministri peljali na Dunaj prisegati, je Lukacs dne 10. julija ukazal državnemu tajniku Jerzenskyju, naj pošlje vidirana pravila novim ministrom in naj jih da tudi interesantom na razpolago. Minister za notranje zadeve je dne 11. t. m. vse spise prevzel in mi takoj naznanil zadevo, obenem pa obvestil Lukacsa, da interesantom ni treba hoditi k nam, ker ne bomo izročili pravil. Dne 13. junija sem prevzel vodstvo ministrskega predsedništva in prosil Lukacsa za pojasnila. Tedaj sem prvič izvedel, da so dali gospodje, ki so bili vložili pravila, precej visoko svoto, mislim 1.400.000 kron za strankarske namene. Nato sem dejal, da je to

veliko zlo, ker ne bom koncesioniral pravil in ne bom dovolil igralnice. Gospodom bom torej vrnil denar. O tem stališču vlade je minister za notranje zadeve sam obvestil dotične gospode. Od prvega trenutka sem zastopal mnenje, da vzamejo gospodje denar, ki so ga dali za koncesijo v prid stranke, lahko nazaj, da pa ne priznam nobenih drugih zahtev, in če pridejo z nemogočimi zahtevami in bodo žugali s škan-dali, se ne spustim z njimi sploh v nobeno razpravo. Dne 13. junija je bila torej zadeva jasna, in če se banka zdaj pritožuje, da je imela izgube i kdove še kaj, si lahko sama pripiše. Če meče družba denar skozi okno, me to nič ne briga. Nedvomno je nastopal naš prijatelj Lukacs, ko je vzel denar za strankarske namene, popolnoma nesebično.

GOLJUFIJE NA OGRSKIH ŽELEZNICAH.

Budimpešta. 26. Uprava ogrskih drž. železnic je izsledila velike sleparije na železnici, ki jih je izvrševala tvrdka Bichfolu dogovorno s skladiščnim mojstrom Doszkoczajem in uradnikom Zimmerjem. Oba sta sprejemala oziroma potrjevala manjše kvantitete bakra za transport za večje. Dobiček si je delila vsa družba. Policija je aretirala vse osumljence.

SRBI SO ZAPUSTILI ALBANIJO.

Belgrad. 26. Uradno javljajo, da so včeraj opoldne zadnje srbske čete zapustile Albanijo in se umaknile za mejo, katero je določila londonska poslaniška konferenca.

MIR OB MEJAH.

Dunaj. 26. »Jugoslav. Koresp.« poroča iz Belgrada: Vračanje srbskih čet iz Albanije se je pričelo v torek na vseh točkah Veste poveljnikov, ki so doslej došli na vlado, poročajo, da zadržujejo težave ozemlja pohod. Povsem neresnična pa je vest nekega lista, ki ima stike z militarističnimi krogi, da so se častniki in podčastniki branili ubogati povelje za povratek. Srbske čete, ki prihajajo iz Albanije se zbera ob meji in potegnejo črto, ki ostane sočasno z vsem moštvovm zasedena. Za sedaj se ne od-pusti nič moštva. Ob mejnih krajih vlada popoln mir; prebivalci, ki so bili pobegnili, se polagoma vračajo v svoje vasi. Srbski povelj-niki so izdali pomirjevalno izjavo za arnavtsko prebivalstvo in obljubili državno pomoč za oškodovano ljudstvo. Res bo za albansko prebivalstvo potrebna obsežna pomožna akcija, ker preti deloma povsem opustošenim krajem lakota. Uredi se tudi obisk trgov.

ČRNOGORSKE VOLITVE.

Cetinje. 26. Uradni list objavlja kraljevski ukaz, s katerim se razpušča skupščina in raz-pisujejo nove volitve za 11. januarja. Noya skupščina se skliče dne 28. januarja.

BOLGARI V TRACIJO.

Sofija. 26. Bolgarske čete, ki imajo zasesti zapadno tracijsko ozemlje, napredujejo v treh kolonah. Napredovanje se vrši brez ovir. Turški častniki vredo bolgarskim četam zelo na roke; vodijo jih in olajšujejo jim aprovizacijo. Danes so Bolgari dospel v Ksanti in Gimildžino.

GRŠKA IN TURČIJA.

Carigrad. 26. Včeraj se je ministrski svet še enkrat, najbrže zadnjič, bavil z vprašanjem vakufa, da dobe tuški delegati v Atenah zadnja navodila. V poučenih krogih menijo, da bo mi-nistrski svet sprejel grški predlog.

DRUGI KRUPPOV PROCES.

Berlin. 26. Na včerajšnji razpravi je izjavil policijski svetnik Koch, ki je epazoval in aretiral Brandta, da mu je ta priznal, da se je sbajal z bivšimi tovaršji in jim plačeval čebe, za to pa da so mu dajali vesti. Obtoženci iz prvega pro-cesa so zopet izjavili, da se niso zavedali kakšne krivde.

NOVI BAVARSKI KRALJI.

Munakovo. 26. Vlada predloga, ki izreka, da je regentstvo končano in da se proglasi princ-regent Ljudevit za kralja, se pridruži da-nes deželnemu zboru. Parlamentarna akcija se tako pospeši, da bi Ljudevit že vekom prihod-njih tednov, vsekakor pa pred novim letom kronan.

ŽELEZNIŠKA NESREČA.

Anverza. 26. Pri Ekernih sta dva brzovlaka trčila drug ob drugega. En strojevodja je ubit,

okrog 90 oseb je deloma težko, deloma lahko poškodovanih.

ATENTAT V MADRIDU.

Madrid. 26. Na treh krajih mesta so eks-plodirali peklenški stroji. Znatne škode ni bilo. Policija je storila vse ukrepe, da se prepreči iz-gredi.

AMERIKA IN MEHIKO.

Boji pri Montereyu.

Novi Jork. 26. Iz Mehike javljajo, da so bili vstaši pri Montereyu poraženi in da so imeli 800 mrtvih.

Ameriška izjava.

Novi Jork. 26. Iz Washingtona brzobjavlja-jo, da pripravlja ameriška vlada proklamacijo, ki se naj objavi po mehiških volitvah. Pro-klamacija naznanja, da more Amerika priznati le take vlade, ki so osnovane na pravici in redu.

Odgovorni urednik Etbin Kristan.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

8 dni na poizkušnjo

pošljem vsakemu za 8 dni za-menjave ali denar nazaj po po-vezju:

Amerikanska niki. ura	K 280
Roskopf patent. ura	3-
Amerik. n. Goldin ura	350
Zelesna-Roskopf ura	4-
Roskopf dvojni plašč	450
Ploščata mestna ura	5-
Srebrna imitac., dvojni plašč	6-
14-krat. zlata ura	18-
Original Omega ura	20-
Konkur. budika, poni-kljana 20 cm visoka	2-
Znamka Junghaus	3-
Radij-avet. kaz.	4-
Radij. 2 zvonca	5-
Radij. 4 zvonci	6-
Radij. godbe	8-
Ura na nihalo 75 cm	8-
Ura na nihalo zvonov-itilje	10-
Ura na nihalo z godbo-budiko in bitjem	14-
Oroglja ura z budliko	6-

Triletna pisarna garancija po povzetju.

Max Böhnell,

Dunaj, IV. Margarethenstrasse št. 27/398.

Originalni tovarniški cenik brezplačno.

Moderna damska konfekcija

kakor plašči, kostumi, hišne halje, vrhnja krila v krasni izbiri po zelo nizkih cenah

v modni in športni trgovini

P. MAGDIĆ, LJUBLJANA

nasproti glavne pošte.

3

Ljubljana, Židovska ulica.

3

Popravila se točno izvrše.

Modni salon

Stuchly-Maschke

Priporoča po najnižji ceni cenjenim damam tu in na deželi svojo bogato zalogo

zimskih klobukov in športnih če-pic za dame in deklice.

3

Priznано dobro blago. — Nizke cene.

3

Zahvala in naznanilo.

Slavnemu občinstvu v Ljubljani in na deželi uljudno naznanjam, da sem svojo

lekarno pri zlatem orlu

v Ljubljani, Jurčičev trg šte. 2
oddal gosp. Mag. Pharm. Vinko Proházka.

Zahvaljujem se za vso dosedanjo naklonjenost in prosim isto ohraniti mojemu nasledniku.

V Ljubljani, dne 22. oktobra 1913.

Mag. Phamr. Josip Čížmář.

Naznanilo prevzetja lekarne.

S tem uljudno naznanjam, da sem od gospoda Mag. Pharm. Josipa Čížmářa prevzel

lekarno pri zlatem orlu

v Ljubljani, Jurčičev trg šte. 2

ter se pripočam slavnemu občinstvu za blagovoljno naklojenost z zagotovi-lom vestne postrežbe.

V Ljubljani, dne 22. oktobra 1913.

Mag. Pharm. Vinko Proházka

lekarnar

Ljubljana, Jurčičev trg šte. 2.

Pozor!

Ker so vžigalice jugoslovansko socialno demokratične stranke že pošlje priporočila se v marljivo odjemanje vžigalice „Arbeiterwille“.
Naroča se jih pri upravi „ZARJE“ v Ljubljani.

Občno konsumno društvo v Trbovljah

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

priporočila svoje bogato zalogo manufakturnega blaga, vedno svežega špecerijskega blaga kakor tudi otroških oblek, delavskih oblek, sraje, ovratnikov, čevljev itd.

po najnižji ceni.

Vabi se torej cenjene člane, da vse svoje potrebščine nabavljajo v svojem lastnem podjetju. Član lahko postane vsakdo, kateri plača pristopnino in delež v obrokih do 40 kron.

Načelstvo.

Žepni koledar

za slovenske delavce in prometne uslužbenke izide vsako leto v založbi „ZARJE“.

Za letnik 1914. naj se organizacije že sedaj naroče, da ga dobe pravočasno. — Cena mu bo kakor vsako leto K 1.—.

Naroča se pri upravi Zarje v Ljubljani.

Občno konsumno društvo y Idriji

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

**Glavna prodajalna v lastni hiši.
Tri filijalke.**

Valjčni mlin na lastnem posestvu v Podroteji pri Idriji.

Istotam še dve lastni hiši, gozd in dva travnika. Ima nad 670 članov ter nad pol milijona letnega prometa. Vljudo vabi sl. občinstvo mesta Idrije in okolice na pristop. V svojih prodajalnah prodaja za svoje člane vsake vrste manufakturnega, špecerijskega in drugega blaga po stalnih cenah.

Toči pristna vina in žganja, kupljena naravnost iz vinorodnih krajev.

Društvo sprejema od članov tudi hranilne vloge ter jih obrestuje po

5%

NAŠI ZAPISKI

Socialistična revija.

Izide na leto dvanajst števil.

Cena:

Za Avstro-ogrsko za vse leto 5 K. — Za Nemčijo 5'80 K, za ostale države 6'40 K. — Za organizirane delavce in dijake 3'60 K. Celi letniki leta 1910., 1911., in 1912. po 2'50 K.

Posamezna številka po 42 vinarjev.

Naročnina se pošilja upravi „Naših Zapiskov“ v Gorici.

ZENSKI LIST

glasilo socialističnega ženstva

Urednica: Alojzija Stebi v Ljubljani.

Izhaja v Ljubljani po enkrat na mesec. Stane na leto 1'20 K. — Posamezna številka 10 vin.

Naroča se pri upravi: Zenski list v Ljubljani.

Priporočamo delavstvu sledeče knjige in brošure, ki jih ima v zalogi
založba „Zarje“ v Ljubljani.

Pripovedni spisi:

Etbin Kristan: Francka in drugi. Cena 50 vin.
S. Machar: Magdalena. Preložil dr. Anton Dermola. Cena 2 K.
Hans Kirchsteiger: Pod spovednim pečatom. I. del. Cena 260 K.
Hans Kirchsteiger: Pod spovednim pečatom. II. del. Cena 2 K.
P. Mihalek: Iz nižin življenja. Cena 1 K.
M. Gorkij: Mati. Cena 4 K.
E. Zola: Rim. Prevel Etbin Kristan.

Znanstveni spisi:

Dr. Drag. Lončar: Politično življenje Slovencev.
Dr. Drag. Lončar: Dr. Janez Bleiweis in njegova doba. Cena 1 K.
Dr. Ivan Prijatelj: Prešernov spomenik. Cena 80 vin.
Dr. Ivan Prijatelj: Drama Prešernovega življenja. Cena 40 vin.
Abditus: Občinski socializem.

Agitacijska izdajanja:

— Vojna in socialna demokracija. Cena 30 vin.
— Program socialne demokracije v Avstriji. Cena 6 vin.
— Vun z enako volilno pravico. Cena 4 v.
— Zvišanje duhovniških plač. Cena 10 v.
Etbin Kristan: Primož Trubar in slovensko ljudstvo. Cena 8 vin.
Liberatus: V dobiklerikalizmu. Cena 40 v.
— Razprava VII rednega zbora jugoslovanske soc. dem. stranke. Cena 60 vin.
Oto Bauer: Narodni ali razredni boj. Cena 6 vin.
— Lurška pravljica. Cena 50 vin.
Ljudski oder: Moderni razvoj. Troje predavanj soc. poslanecev. Cena 40 vin.

Knjižica časopisa „Naprej“.

Ant. Kristan: Socializem. I. zvezek. Druga izdaja. Cena 20 vin.
Ant. Kristan: Socialna demokracija in kmetsko ljudstvo. Cena 10 vin.
Ant. Kristan: Zakaj smo socialisti? Cena 14 vin.
K. Marx in Fr. Engels: Komunistični manifest. Cena 40 vin.
L. Wahnund: Katoliško svetovno nazorje in svobodna znanost. Cena 70 vin.
Karl Kautsky: Kdo uničuje proizvodnjo v malem. Cena 30 vin.
Karl Kautsky: Kapitalistični razred. Cena 30 vin.
Karl Kautsky: Proletariat. Cena 30 v.
Karl Kautsky: Razredni boj. Cena 40 v.
Karl Kautsky: Država bodočnosti. Cena 50 vin.
Etbin Kristan: Nevarni socializem. Cena 30 vin.
Etbin Kristan: Strahovi. Cena 30 vin.
Anton Kristan: O konsumnih društvih. Cena 20 vin.
E. Kristan: Narodno vprašanje in Slovenci. Cena 30 vin.

Koledarji:

Zepni koledar za leto 1913. Cena 1 K.
Družinski koledar za leto 1913. Cena 1 K.
Zadružni koledar za leto 1913. Cena 30 vin.
V zalogi so tudi še letniki 1912, 1911, 1910 in starejši.

Naši Zapiski.

Dobe se po 2 K kompletni: 1908, 1909, 1910, 1911, 1912.

„Zarja“:

letniki za leto 1911/12, 1912/13, vezana po 14 kron.

Naročila in pisma je naslavljalati na **Založbo „Zarje“ v Ljubljani.**